

EDITOR
PROF. CARLOS ARENAS

**15TH INTERNATIONAL
ISTANBUL SCIENTIFIC
RESEARCH CONGRESS
ON HUMANITIES AND
SOCIAL SCIENCES
PROCEEDINGS BOOK**

ISBN: 978-625-6879-41-6

PARTICIPANT COUNTRIES (15 COUNTRIES)

**Türkiye, Algeria, Nigeria, North Macedonia, Philippines, Pakistan, China,
India, Azerbaijan, Uzbekistan, Vietnam, Spain, Poland, The Netherlands,
China.**

ISBN: 9978-625-6879-41-6

PARTICIPANT COUNTRIES (15 COUNTRIES)
Türkiye, Algeria, Nigeria, North Macedonia,
Philippines, Pakistan, China, India, Azerbaijan,
Uzbekistan, Vietnam, Spain, Poland, The Netherlands,
China.

15TH INTERNATIONAL ISTANBUL SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS ON HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

DECEMBER 09-11, 2023
(ONLINE & FACE TO FACE PARTICIPATION)
ISBN: 978-625-6879-41-6

EDITOR
PROF. CARLOS ARENAS

BZT AKADEMİ YAYINEVİ©
BZT ACADEMY PUBLISHING HOUSE©

TURKEY, GERMANY
TR: +90543 671 0123 GR: +491774586777

**15th INTERNATIONAL İSTANBUL
SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS ON
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES**

DECEMBER 09-11, 2023

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION

ZOOM & İSTANBUL, TURKIYE

**CONGRESS PROCEEDINGS
BOOK**

EDITORS

Prof. Carlos ARENAS

BZT AKADEMİ YAYINEVİ®

TURKEY, GERMANY

TR: +90543 671 0123 GR: +491774586777

internationalistanbulcongress@gmail.com

<https://www.internationalistanbulcongress.com/>

All rights reserved

BZT AKADEMİ YAYINEVİ®

BZT ACADEMY PUBLISHING HOUSE

Publishing Date: 13.12.2023

ISBN: 978-625-6879-41-6

İHTİYAÇ ODAKLI KUR'ÂN KURSLARINDAKİ DİN ÖĞRETMİ'NDE KULLANILAN HADİSLER ÜZERİNE BAZI MÜLÂHAZALAR

Erdoğan KÖYCÜ

Doç. Dr. Bartın Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi

Orcid ID:0000-0003-4555-4552

Sadiye EKİNCİ

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Kur'ân Kursları, Yaygın Din Eğitimi'nin yapıldığı en önemli kurumlardan bir tanesidir. Araştırmamız, Yaygın Din Eğitimi kurumu olan İhtiyaç Odaklı Kur'ân Kurslarında okutulan hadîsler ve bu kurumlarda görevli Kur'ân Kursu öğreticileri ile görüşülüp onlara yönelttiğimiz açık uçlu sorular ve bunlara verilen cevaplar, bu soru ve cevapların değerlendirilmesi yönündedir. Yaygın Din Eğitimi kapsamında olan Kur'ân Kurslarındaki Din Eğitimi ile ilgili kısa bilgilere yer verilmiştir. Aynı zamanda Hz.Peygamber'in (s.a.s.) hadîslerde eğitim ve öğretim metoduna değinilmiştir. Hadîslerin Din Eğitimi öğrenim ve öğretiminde Hz.Peygamber (s.a.s.) rehberliğinde nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini işaret edilmiştir.

Âyet ve hadîsler, temel kaynaklarımızdır. Hadîsler, inanç esasları, ibadet, muâmelât ile ilgili alanlarda her noktada temel kaynağımızdır. Din Eğitimi verilirken de temel iki kaynağımız Kur'ân-ı Kerim ve hadîslerle irtibatlı bir eğitim söz konusudur. İhtiyaç odaklı Kur'ân Kurslarında daha çok ele alınan hadîsler ve bunların öğretimini ele almak araştırmamızın amacı kapsamındadır.

Araştırmamızda anket modeli kullanılmış olup yedi adet açık uçlu soru hazırlanıp, yapılan görüşmelerde öğreticilere kişisel görüş ve ifadelerini sunma imkân sağlanmıştır. Evren ve örneğini Ankara Mamak İlçesindeki merkez ve köylerde görev yapan öğreticiler oluşturmuştur.

Kur'ân Kursları, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın denetiminde *Kur'ân-ı Kerim* ve *Temel Dinî Bilgiler* derslerinin öğretimi amacıyla açılan Yaygın Eğitim Kurumları'dır. Bilindiği gibi Kur'ân ve Sünnet, İslâm dininin temel iki kaynağı aynı zamanda İslâmî eğitim-öğretim geleneğinde daima ilk sırada yer alan temel eğitim-öğretim alanlarıdır. Hz.Muhammed'e (s.a.s.) Peygamberlik görevi (risâlet) verilmesiyle birlikte oluşmaya başlayan Sünnet'in, dinin ana kaynağı olan "**Kur'ân'ın Açılımı**" ve "**Nebevî Tefsiri**" olarak genel bir bilgi hazinesi konumunda daima ön planda tutulmasıdır. Dolayısıyla, Sünnet bilgisi olan

hadîslerin öğrenim ve öğretimi, risâletle birlikte başlayan bir süreçtir. Hz.Peygamber'in (s.a.s) vefatının ardından "Âlimler, Peygamberlerin vârisidir." (Ebû Dâvûd, 1992: İlim, 1; et-Tirmizî, 1992: İlim, 19; İbn Mâce, 1992: Mukaddime, 17) Hadîsi uyarınca kendilerini Hz.Peygamber'in (s.a.s.) ilim vârisleri olarak kabul eden Sahâbe-i Kirâm ve onlardan sonra gelen Tabîûn buldukları yerlerde Sünnet bilgisini başkalarına öğretme konusunda büyük bir sorumluluk bilinci içinde olmuşlardır. Bu sayede hadîs öğrenim ve öğretimi nesiller boyu devam edegelmiştir. Böylece Hz.Peygamber'in (s.a.s.) risâletiyle birlikte onun rehberliğinde örgün ve yaygın şekilde başlayan hadîs/Sünnet öğrenim ve öğretimi zaman içinde meydana gelen gelişmeler ve değişmeler neticesinde kurulan özel veya genel eğitim öğretim müesseselerinde sistemleşip kurumlaştırılmıştır. Bu müesseselerden bir tanesi de günümüzde Kur'ân-ı Kerîm'in yanında, hadîs eğitiminin de verildiği Kur'ân Kurslarıdır. Kur'ân Kurslarında okutulan hadîsleri ele almadan önce Hz. Peygamber'in (s.a.s) rehberliğinde hadîs eğitim ve öğretim faaliyetlerini ele almayı uygun gördük

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Hadîs, Yaygın Din Eğitimi, Kur'ân Kursları, Kur'ân Kursu Öğreticisi.

Some Considerations on Hadiths Used in Religious Teaching in Need-Based Qur'an Courses

ABSTRACT

Qur'an Courses are one of the most important institutions where Non-Formal Religious Education is provided. The hadiths taught in need-oriented Qur'an Courses which is a widespread Religious Education institution and the open-ended questions we asked to the Qur'an Course instructors working in this institution and the answers given to them were studied to evaluate these questions and answers. Brief information about Religious Education in Qur'an Courses which is within the scope of Non-Formal Religious Education is included. At the same time, The Prophet's (p.b.u.h.) education and training method is mentioned in the hadiths. In the learning and teaching of hadiths, It has been pointed out what path should be followed under the guidance of the Prophet (p.b.u.h.).

Verses and hadiths are our main sources. Hadiths are our main source in every aspect of the fields related to the principles of faith, worship and in daily works. While providing Religious Education, it is an education related to our two main sources: the Qur'an and hadiths. The aim of our research is to discuss the hadiths and their teaching which are mostly discussed in need-oriented Qur'an courses.

A survey model was used in our research and seven open-ended questions were prepared and the instructors were given the opportunity to present their personal opinions and expressions during the interviews. The universe and sample were created by instructors working in the Center and Villages in Ankara Mamak District.

Qur'an Courses are non-formal education institutions opened under the supervision of the Presidency of Religious Affairs for the purpose of teaching the Holy Qur'an and Basic Religious Knowledge. As it is known, the Qur'an and the Sunnah, the two main sources of Islam, are also the basic education and training fields that always come first in the Islamic education tradition.

The Sunnah which started to form after the Prophet was given the duty of Prophethood (Risala) is always kept in the foreground as a general treasure of knowledge as the expansion of the Qur'an, the main source of religion and the Prophetic Interpretation. Therefore, learning and teaching the hadiths which are the knowledge of the Sunnah is a process that started with the Prophethood. After the death of the Prophet (p.b.u.h.), "Scholars are the heirs of the Prophets." (Abu Davud, 1992: İlim, 1; at-Tirmidhi, 1992: İlim, 19; İbn Mace, 1992: Mukaddime, 17) According to the hadith, they consider

ISBN: 978-625-6879-41-6

themselves as companions and those who came after them who considered the Prophet's (p.b.u.h.) inheritors of knowledge had a great sense of responsibility in teaching the knowledge of the Sunnah to others wherever they were. In this way, hadith learning and teaching has continued for generations. Thus, Hadith/Sunnah learning and teaching which started formally and widely under the guidance of the Prophet with his prophethood was systematized and institutionalized in private or general education institutions established as a result of the developments and changes that occurred over time. One of these institutions is the Qur'an Courses where hadith education is given in addition to the Qur'an. Before discussing the hadiths taught in Qur'an courses, We found it appropriate to discuss hadith education and training activities under the guidance of the Prophet (p.b.u.h.).

Key Words: Education, Hadith, Non-Formal Religious Education, Qur'an Courses, Qur'an Course Instructor.

1.Hz.Peygamber (s.a.s.) Örneğinde Hadîs Öğretim Metodu

Yüce Allah, Hz.Peygamber'e (s.a.s.) yüklediği "tebliğ" ve "tebyîn" görevini hakkıyla yerine getirebilmesi için onu n-"Nübüvvet Eğitimi"nden geçirmiştir. Onun, Rabbi tarafından eğitilmesi, sadece öğrenmeye değil aynı zamanda öğretmeye yönelik bir eğitimidir. Çünkü öğretmeye yeteneği bulunmayan bir kimsenin, bildikleri başkasına öğretmede başarılı olması beklenemez. O halde Allah Rasûlü'nün (s.a.s.) bir özelliği de muallimlik yani öğreticiliktir. Nitekim Allah Teâlâ, Onu "Kitâbı ve Hikmet'i öğreten bir Rasûl" (Bakara Sûresi, 2/151; Cum'a Sûresi, 62/2) diye takdim etmiş; O da: "Ben ancak bir muallim olarak gönderildim." (İbn Mâce, 1992: Mukaddime, 17) Buyurarak kendisini öğretici olarak nitelemiştir. İşte bu özelliği sayesinde Hz.Peygamber (s.a.s.), ashâbına ve şu âna kadar da bizlere, her konuda örnek olduğu gibi eğitim-öğretim konusunda örnek olmuştur. Hz.Peygamberin (s.a.s.), ilim öğrenmeye ve öğretmeye teşvik edici hadîsleri oldukça fazladır. Bunlardan birkaçını zikrelelim:

"Allah kimin için hayır dilerse, onu dinde fakîh (ince anlayış sahibi) yapar." (el-Buhârî, 1992: İlim, 14).

"Her kim ilim öğrenmek üzere yola koyulursa, Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır." (el-Buhârî, 1992: İlim, 10).

"Şu üç zümre kıyâmet gününde şefaât eder: Peygamberler, âlimler ve şehîdler." (İbn Mâce, 1992, Zühd, 38).

"Şu iki kimseden başkasına gıpta edilmez: Allah'ın mal verip hak yola harcamayı nasip ettiği kimse ve hikmet verip onunla hükmetmeye ve onu öğretmeye muvaffak kıldığı kimse." (el-Buhârî, 1992: İlim, 15).

Hz.Peygamber'in (s.a.s.) Medine'ye hicretten sonra yaptığı ilk iş, bir mescid inşa etmek olmuştu. Hz.Peygamber'in (s.a.s.) bu mescidi, sadece ibadet yeri değil, aynı zamanda mescidin bir bölümünü eğitim öğretim faaliyetlerine hasrettiği odalar (Suffa) da bir eğitim ve öğretim müessesesiydi. Hz.Peygamber'in (s.a.s.) dini öğretim faaliyetleri, belli mekânlar ve zamanlarla sınırlı olmayıp, her zaman ve her yerde ashâbını eğitirdi. Hz.Peygamber (s.a.s.), ilim meclislerini haftanın belirli günlerine yayardı. Bütün bunlar, onun günümüzde eğitimde "süreklilik" ve "sürekli eğitim" diye ifade edilen eğitim politikası izlediğini bizlere göstermektedir. Hz.Peygamberin (s.a.s.) eğitim ve öğretiminde dikkat çekici bir diğer nokta da muhataplarının bilgi ve anlayış seviyelerini dikkate almasıdır. Çünkü öğrenci konumundaki muhatabın bilgi birikiminin veya zihni gelişimi yeterli olmaması öğrenme ve anlamada güçlük çekeceği sözleri yanlış anlamasına hatta çıkmaza girmesine sebep olabilirdi. Konuşurken dinleyenlerin rahatça anlayıp gerekirse yazabileceği şekilde açık, net, tane tane ve yavaş yavaş konuşması, gerektiğinde sözünü tekrar etmesi, anlattığı konuyu soru sormaya pek gerek bırakmadan ayrıntısıyla izah etmesi,

muhataplarına sorduğu sorularla öğreneni aktif hale getiren bir eğitim öğretim takip etmesi, Onun hadîs eğitim öğretim metodunun dikkate değer özelliklerindedir.

Yukarıda zikrettiklerimiz, Hz.Peygamber'in (s.a.s.) Suffa'da eğitim ve öğretimi aslında bir hadîs öğretme faaliyetidir. Zira Onun dine ve hayata dair söylediği ve yaptığı her şey, hadîs kapsamında değerlendirilir.

2.Kur'ân Kurslarında Dîn Eğitimi ve En Çok Okutulan Hadîsler

İslâm Dini'nin temel iki ana kaynağı olan Kur'ân ve Sünnet, İslâmî eğitim-öğretim geleneğinde daima ilk sırada yer alan temel eğitim-öğretim alanlarıdır. Hz.Peygamber'e (s.a.s.) risâlet görevi verilmesiyle birlikte onun davranışlarından teşekkül eden Sünnet'in, dinin ana kaynağı olan Kur'ân'ın açılımı ve Nebvî Tefsîri olarak genel bir bilgi hazinesi konumunda olması ve daima ön planda tutulmasıdır. Zira Hz.Âişe'ye gelip Hz.Peygamber'in (s.a.s.) ahlâkından soran Sahâbe-i Kirâm'a: "Siz Kur'ân okumuyor musunuz? Onun ahlâkı, Kur'ân'dı." demesi bu hususu te'yit etmektedir. (Muslim, 1992: Müsâfirîn, 139: en-Nesâî, 1992, Kıyâmu'l-Leyl, 2) Dolayısıyla, Sünnet bilgisi olan hadîslerin eğitim ve öğretiminde risâletle birlikte başlayan bir süreçtir. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) vefatının ardından "Âlimler, Peygamberlerin vârisidir." (el-Buhârî, 1992: İlim, 10) hadîsi uyarınca kendilerini Hz.Peygamber'in (s.a.s.) ilim vârisleri olarak kabul eden Sahâbe-i Kirâm ve Tabiûn, buldukları yerlerde Sünnet bilgisini başkalarına öğretme konusunda büyük bir sorumluluk bilinci içinde olmuşlardır. Bu sayede hadîs öğrenim ve öğretimi nesiller boyu devam edegelmiştir. Böylece Hz. Peygamber'in (s.a.s.) risâletiyle birlikte onun rehberliğinde örgün ve yaygın şekilde başlayan hadîs/Sünnet öğrenim ve öğretimi zaman içinde meydana gelen gelişme ve değişimler neticesinde kurulan özel veya genel eğitim öğretim müesseselerinde sistemleşip kurumlaştırılmıştır. www.dinbilimleri.com (Erişim Tarihi: 24.11.2023) Bu müesseselerden bir tanesi de günümüzde Kur'ân-ı Kerîm'in yanında, hadîs eğitim ve öğretiminin verildiği Kur'ân Kurslarıdır. Kur'ân Kurslarında okutulan hadîsleri ele almadan önce Hz.Peygamber'in (s.a.s.) rehberliğinde hadîs öğretim faaliyetlerini ele aldık.

Kur'ân Kursları, Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde *Kur'ân-ı Kerîm ve Temel Dinî Bilgiler*'in öğretimi amacıyla açılan Yaygın Eğitim Kurumları'dır. (Akyürek, S., 2012: 561) Bu kurumlarda okutulan Din Eğitimi ders kitaplarında ve hazırlanan dokümanlarda kullanılan hadîslerden tespit edebildiklerimiz şunlardır:

1. "Sizin en hayırlılarınız, Kur'ân'ı öğrenen ve öğretenlerinizdir." (el-Buhârî, 1992: Fedâilü'l-Kur'ân, 21).
2. "Kur'ân'ı öğrenin, okuyun ve okutun." (et-Tirmizî, 1992: Sevâbu'l-Kur'ân, 2).
3. "Sizin en hayırlınız, ahlâkı en güzel olanınızdır." (el-Buhârî, 1992: Edeb, 39).
4. "Namaz, dinin direğidir." (et-Tirmizî, 1992: İman, 8).
5. "Veren el, alan elden üstündür." (el-Buhârî, 1992: Zekât, 18).
6. "Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz, müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz." (el-Buhârî, 1992; İlim, 11; Edeb, 80).
7. Münâfiğin alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler, söz verince sözünden cayar, kendisine bir şey emânet edildiğinde hıyânet eder. (el-Buhârî, 199: İman, 24; Müslim, 1992: İman, 107-108).
8. "Komşusu aç iken tok (karnına) yatan bizden değildir." (el-Heysemî, 1994: VIII/306.)

ISBN: 978-625-6879-41-6

9. “Birbirinize kin tutmayın, hased etmeyin, sırtınızı dönmeyin, ilginizi kesmeyin!” (Buhârî, 1992: Edeb, 57, 58, 62; Müslim, 1992: Birr, 23, 24, 28, 30-32).

10. “Doğruluk hayra ulaştırır, hayırda cennete...Kişi, doğru söyleye söyleye Allah katında, sıddık (dosdoğru) diye kaydedilir. Yalancılık, yoldan çıkarır. Yoldan çıkmakta cehenneme ulaştırır... Kişi yalancılığı kendine yol edinince Allah katında kezzâb (çok yalancı) diye kaydedilir.” (el-Buhârî, 1992: Edeb, 69; Müslim, 1992: Birr, 103-105).

“Kim bir mü’min kardeşinin sıkıntısını giderirse Allah ta kıyâmet günü onun bir sıkıntısını giderir. Bir kimse darda olana kolaylık gösterirse Allah ta ona dünya ve ahirette kolaylık gösterir.” (Müslim, 1992: Zikr, 38).

11. “Bir kimse evinde güzelce temizlenip sonra Allah’ın farzlarından bir farzı yerine getirmek için Allah’ın evlerinden birine giderse attığı adımlardan her biri bir günahı silip yok eder.” Diğer adımı da onu bir derece yükseltir. (Müslim, 1992: Mesâcid, 282).

12. “Namaz nurdur, sadaka, burhândır, sabır ziyâdır.” (Müslim, 1992: Tahâret, 1).

13. Sabır dediğin felâket ile karşılaştığın ilk anda dayanmaktır. (el-Buhârî, 1992: Cenâiz, 3243; Müslim, 1992: Cenâiz 14-15).

14. İnsan öldüğünde amelleri de kesilir. Üç şey bundan müstesnadır:

1.Sadakâ-i câriye.

2.Faydalanılan ilim.

3.Kendisine dua eden sâlih evlat.” (Müslim, 1992:

Vasiyye, 14).

16.“Rızkının genişlemesini veya ömrünün uzatılmasını isteyen, akrabası ile ilişkisini sürdürsün.” (el-Buhârî, 1992: Edeb, 12).

17.“Yiğit dediğin güreşte rakibini yenen kimse değildir; asıl yiğit kızdığı zaman öfkesini yenen adamdır.” (el-Buhârî, 1992: Edeb, 76; Müslim 1992: Birr, 107, 108).

18.”İslâm, güzel ahlâktır.” (el-Hindî, 1985: III/17 (5225.Hadîs))

19.“İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez.” Müslim, 1992: Fedâil, 66; et-Tirmizî, 1992: Birr, 16).

20.”Hayra vesile olan, hayrı yapan gibidir.” Tirmizî, 1992: İlim, 14).

22.“Küçüklerimize merhamet etmeyen büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.” (et-Tirmizî, Birr, 15; Ebû Dâvûd, 1992: Edeb, 66).

23.”Bizi aldatan, bizden değildir.” (Müslim, 1992: İman, 164).

24.”Her insan, hata eder. Hata işleyenlerin en hayırlıları tövbe edenlerdir.” (et-Tirmizî, 1992: Kıyâme, 49; İbn Mace, 1992: Zühd, 30)

25.Hiçbir baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha üstün bir hediye veremez. (et-Tirmizî, 1992: Birr, 33).

3.Kur'ân Kurslarında Görevli Öğreticilere Yöneltilen Soru ve Cevaplar

1.**Soru:** Eğitim verdiğiniz Kur'ân Kurslarında ayetlerde geçen konuların hadîslerle bağlantılarına değiniyor musunuz?

Cevaplar

- 1.Allah Rasûlü'nün (s.a.s.) sözleri olan hadîslerin, Kur'ân'ın açıklayıcısı olması sebebiyle âyet meâlinde ki konu bağlamında bildiğim hadîs-i şerîfleri öğrencilerime sunmaya çalışıyorum.
- 2.İslâm dininin kavranıp uygulanabilmesi için okunan âyetler ile ilgili hadîs-i şerîflere değiniyorum.
- 3.Konuya göre her gün okunan âyetlerin peşinden bir hadîs dahi olsa değerlendirmeye çalışıyorum.
- 4.Değiniyorum.
- 5.Çoğu zaman değiniyorum.
- 6.Âyetlerden sonra varsa ilgili hadîslere değiniyorum ve bunun daha etkili olduğunu düşünüyorum.
- 7.Kur'ân âyetlerini açıklayacak hadîslere değinmeye çalışıyorum.
- 8.Her zaman olmasa da çoğu zaman âyetlerle ilgili hadîsleri işlemeye çalışıyorum.
- 9.Âyetleri, hadîslerden bağımsız düşünmeyip konuya göre örneklendirme yapmak için değiniyorum.

2.**Soru:** Kur'ân Kurslarında hadîs eğitimi verirken Hadîs İlmî ile ilgili temel kavramlara değiniyor musunuz?

Cevaplar

- 1.Hadîs ve Sünnet kavramını açıklamakla yetiniyorum.
- 2.Hadîs nedir? Sünnet nedir? Râvî kimdir? sahîh hadîs, kudsî hadîs, zayıf hadîs, kavramlarını vermeye çalışıyorum.
- 3.Hadîs, Sünnet, metin, sened, kavramlarına değinip râvî ile ilgili bilgilere değinmeye çalışıyorum.
- 4.Malesef bu kavramlara değinemiyorum.
- 5.Bazı kavramlara değiniyorum. Sened, metin, sahîh hadîs, kudsî hadîs, zayıf hadîs, kavramları gibi...
- 6.Çok fazla bu kavramlara değinemiyorum. Genel bir bilgi veriyorum.
- 7.Muhâtabın yaş ve öğrenim seviyesine göre bazı kavramlara değiniyorum.
- 8.Öğrencinin kavrayabileceği şekilde değiniyorum

ISBN: 978-625-6879-41-6

9.Kesinlikle değiniyorum çünkü tanımı tam olarak aktaramasalar da zihinlerde yer edeceği düşüncesiyle bu kavramları ilk etapta öğretmeye çalışıyorum.

3.Soru: Öğretiminizde Arapça metin mi? Ya da Türkçe metin mi? vermeye çalışıyorsunuz?

Cevaplar

- 1.Hadîsleri öğretirken genellikle Türkçe metin üzerinden ezberletmeye çalışıyorum.
- 2.Arapça metni bir kere de olsa okuyup genelde Türkçe hadîs okutup ezberletiyorum.
- 3.Kısa hadîs-i şerîfleri veya dua şeklindeki hadîs-i şerîfleri Arapça diğerlerini Türkçe okutup ezberletiyorum.
- 4.Kur’ân Kurslarına gelen genç ve Arapça okumaları iyi olan kişilere Arapça, diğerlerine Türkçe okuyorum.
- 5.Daha çok kısa metinli hadîs-i şerîflerin Arapçalarını ezberletip okutuyorum.
- 6.Her ikisi üzerinde de yoğunlaşıp okutuyorum.
- 7.Türkçe metin üzerinden gidiyorum.
- 8.Dua şeklindeki hadîs-i şerîflerin Arapça metinlerini diğerlerinin ise Türkçe metinlerini okutup ezberletiyorum.
- 9.Arapça metinlerin kırık meâllerini yapıp genellikle Arapça üzerinde durup ezberletmeye gayret gösteriyorum.

4.Soru: Hadîs eserleri hakkında öğrencileri bilgilendiriyor musunuz?

Cevaplar

- 1.Kimden rivâyet olunmuş bilgisinin kitap konusuna pek değinmiyorum.
- 2.*Kütüb-i Sitte*’ye daha çok değiniyorum.
- 3.*Riyâzu’s-Sâlihîn* ve *Kütüb-i Sitte* kitapları hakkında bilgilendiriyorum.
- 4.Güvenilir kabul edilen *Riyâzu’s-Sâlihîn* ve *Kütüb-i Sitte* kitaplarına değiniyorum.
- 5.Kitap konusuna pek değinmiyorum.
- 6.Genelde *Riyâzu’s-Sâlihîn* ve *Kütüb-i Sitte* kitaplarını tanıtıyorum.
- 7.Eserler hakkında genel bir bilgi veriyorum daha sonra bu konu üzerinde çok durmuyorum.
8. *Riyâzu’s-Sâlihîn* ve *Kütüb-i Sitte* hakkında bilgi veriyorum.
- 9.*Kütüb-i Sitte* ve *Riyâzu’s-Sâlihîn* ve Diyanet İşleri Başkanlığı’nın bünyesinde hazırlanmış olan hadîs kitapları hakkında bilgi vermeye çalışıyorum.

5.Soru: En çok hangi konulardaki hadîs-i şerîflere değiniyorsunuz?

Cevaplar

- 1.Ahlâkî konuları kapsayan hadîs-i şerîfler ve Kur’ân Kurslarının açıldığı ilk haftalarda Kur’ân-ı Kerîm’in fazîleti ile ilgili hadîs-i şerîflere daha çok değiniyorum.

- 2.Daha çok inanç, ibadet ve ahlâkî hadîslere değiniyorum.
 - 3.İbadet ve ahlâk ile ilgili hadîslere değiniyorum
 - 4.Aile ve iman konuları ile alakalı fakat daha çok muhâtabın eksik olan taraflarını tamamlayacak hadîs-i şerîflere değiniyorum.
 - 5.Muhatabın ihtiyacına göre hadîs seçip değerlendirmeye çalışıyorum.
 - 6.Ahlâk ve ibadetle ilgili olanlara değiniyorum.
 - 7.İşlemiş olduğum konuya göre tespit yapıp hadîs-i şerîflere değiniyorum.
 - 8.Daha çok ahlâk konularındaki hadîslere değiniyorum.
 - 9.Günlük yöneltilen sorulara göre hadîs-i şerîflere değiniyorum.
- 6.Soru:** Bu konulardaki hadîs-i şerîflere değinmenizdeki amaç nedir?

Cevaplar

- 1.Temel konuları kapsadığına inandığım için.
- 2.Bu konular da gördüğüm eksiklikler sebebiyle.
- 3.Muhâtabın bu konudaki ihtiyacına binâen daha çok bu konulara değiniyorum.
- 4.Yaşantılarına tesir etsin diye değiniyorum.
- 5.Gördüğüm eksiklikler sebebiyle değiniyorum.
- 6.İbadetlerin hayata geçirilmesinde daha iyi anlaşılabilmesi için.
- 7.Peygamber ahlâkı ve yaşantısının daha yoğun anlaşılması ve yaşanması için değiniyorum.
- 8.Muhâtabın ihtiyacının bu yönde olduğuna inandığım için değiniyorum.
- 9.Müslüman kimliği oluşturabilmek ve günlük hayatta doğru bilenen yanlışların farkına varılmasını sağlayabilmek için değiniyorum.

7.Soru: İşlemiş olduğunuz hadîs-i şerîflerin öğrencilerinizin hayatlarına yansıttıklarını gözlemliyor musunuz?

Cevaplar

- 1.Genellikle gözlemliyorum.
- 2.Çoğunlukla olmasa da yansıttıklarını gözlemleyebiliyorum.
- 3.Gözlemliyorum.Bunu bizzat öğrencilerden de duyuyorum.
- 4.Gözlemliyorum. Eşlerden dahi teşekkür alıyorum.
- 5.İnsânî ilişkilerinde uyguladıklarını gözlemliyorum.
- 6.Peygamberimizin yaşantısını örnek almaya çalışanları gözlemleyebiliyorum.
- 7.Kısmen gözlemliyorum.
- 8.Çoğu zaman yansımalarını görmediğim için tekrar tekrar

ISBN: 978-625-6879-41-6

hadisleri sunmaya çalışıyorum.

9.Haftalık verdiğim Peygamberin yaşantısını yaşantımız haline getirelim ödeviyle uygulamalı bir şekilde hadîs dersleri yaptığımdan yansımalarını verimli bir şekilde görmekteyim.

Sorular ve verilen cevaplar çerçevesinde değerlendirildiğinde ahlâk ve ibadet hadîslerinin muhatabın daha fazla ihtiyacı olduğu kanaatinde bu konuları yoğunlaştırıldığı görülmektedir.

Âyet ve hadîslerin birbirlerinin tamamlayıcısı olduğunu düşüncesiyle de âyetlerin pekiştirilmesinde hadîslere yer verilmektedir.

Hadîslerin Arapça metinlerden ziyâde Türkçe metinlerinin ezberlerinin yapıldığı ifade edilmiştir.

Hadîslerde muhâtabın anlayacağı ve herkesçe bilenen hadîs eserleri ve hadîs kavramlarına değinilmiştir.

Hadîslerin pratiğe dönüşmelerinde olumlu yansımalar gözlemlendiği ifade edilmiştir.

Hadîs öğretiminde genel olarak Kur'ân kurslarında *Dinim İslâm* kitabı çerçevesinde konuya paralel hadîs öğretimi verildiği ve düzenlenen 40 hadîs yarışmalarındaki hadîsleri ele alarak konuların işlendiği ifade edilmiştir. Öğrencilerin sorduğu sorulara karşılık verecek hadîsler seçilip öğrenciye aktarıldığı ayrıca muhâtabın gelir seviyesine göre hadîslere yer verilip verilmediği ifade edilmiştir. (Mesela, fakir bir kişiye zekât verilmesi konusunda yapılan tavsiye gibi).

SONUÇ

Araştırmamız kapsamında elde ettiğimiz bulgular da Kur'ân kurslarının açıldığı ilk haftalarda Kur'ân-ı Kerîm'in fazîleti ile ilgili hadîslere yer verildiği, hadîsler verilirken bazı öğreticiler tarafından öğrencilerinin yaş seviyeleri, öğrenim durumları ve yaşadıkları çevre göz önüne alınarak, günlük hayatta karşılaşılan durum ve olaylarla ilgili hadîslerin seçilip öğretildiğini tespit ettik. Böyle bir yol izleyen öğreticilerimizin dîn öğretimlerinde daha başarılı olduklarını ifade edebiliriz.

Yaşanan pratik İslâm olan Sünnet/hadîslerin daha iyi kavratılıp hayata geçirilebilmesi için Hz.Peygamber'in (s.a.s.) hadîs öğretimi uygulamalarında görüldüğü gibi ezber veya sözlü ifadeler yerine öğreticilerin hayatlarına uygulanıp, yaşantılarına yansıtılmaları öğrenciler tarafından daha etkili bir şekilde öğrenilebileceği kanaatindeyiz. Kur'ân Kurslarında bu şekilde yapılan hadîs eğitim ve öğretiminin sürekli ve kalıcı olacağı aşîkârdır.

KAYNAKÇA

Kur'ân-ı Kerîm.

Akyürek, Süleyman, *Etkili Din Öğretimi*, Tedef Yayınları, İstanbul, 2012.

el-Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl, *el-Câmiu's-Sahîh*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as, *es Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

el-Heysemî, *Mecmâu'z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid*, Dâru'l- Fikr, Beyrut, 1994.

el-Hindî, Alâuddîn Ali el-Muttakî b. Husâmiddîn, *Kenzu'l-Ummâl fi Suneni'l-Akvâl ve'l-Ahvâl*, 5. Baskı, Muesse-
setu'r-Risâle, Beyrut, 1985.

İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd, *es Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Karaköse, Şaban, *Etkili Din Öğretimi*, İstanbul, 2012.

Müslim b. el-Haccâc, Ebû'l-Hüseyn el-Kuşeyrî, *Sahîhu Müslim*, I-IV, Beyrut 1983.

Müslim b. el-Haccâc, Ebû'l-Hüseyn el-Kuşeyrî, *el-Câmiu's- Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
et-Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, *es Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
<http://www.diyaset.gov.tr/turkish/dinegitimi/dinegitimi.asp>